No. 2039 Zaterdag 3 Feburari 1923. 40ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCH E EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

De eerste Encycliek

VAN

Z. H. Paus Pius XI

„Ubi Arcano Dei".

(Vervolg).

Wegens de zeer groote uitgebreidheid dezer pauselijke Encycliek zijn wij genoodzaakt het vervolg alleen in beknopten vorm en in uittreksel weer te geven.

Bij de opgesomde kwalen komen de veel ergere, die het bovennatuurlijk leven der ziel betreffen. De Paus betreurt het verzaken aan de christelijke plichten. Hij herinnert eraan, hoeveel de Kerk heeft geleden tengevolge van den oorlog, en zegt, dat een groot aantal kerken, die tot andere doeleinden dan tot die van den eeredienst werden gebezigd, nog niet aan het gebed zijn teruggeschonken; talrijke seminaries werden gesloten; de geestelijkheid is in alle landen gedecimeerd; men heeft hare tucht en haren geest geschokt; in te vele plaatsen is aan het woord Gods een stilzwijgen opgelegd. De Paus betreurt vervolgens het lot, dat aan vele missionarissen werd opgedrongen, door het veld van hun apostolisch werk te moeten verlaten en hunne bewonderenswaardige overwinningen voor het geloof te moeten onderbreken. Deze geestelijke rampen zijn gelukkig niet zonder vergoeding gebleven, daar talrijke zielen aan oude vooroordeelen zijn ontworsteld geworden en nader tot de Kerk gebracht.

De Paus zoekt de oorzaak van die rampen op en drukt zijn spijt er over uit, dat te lang het recht van de macht blijft gelden onder de menschen, de gevoelens van mededoogen en christelijke liefde aldus verzwakkend en bijna vernietigend. Een kunstmatige vrede op papier heeft, in plaats van die edele gevoelens op te wekken, integendeel den geest van haat en wraak versterkt en haast gerechtvaardigd. Men heeft het gevoel voor persoonlijke waardigheid en voor de waarde van het menschelijk wezen verloren, tegenover de brutale overheersching der macht van het geweld en van het aantal. De eene heeft voor doel den andere uit te buiten, ten einde meer en langer van de goederen en het leven te genieten. Voor deze zoo beperkte stoffelijke dingen stormen de volken en de individuen tegen elkaar op in een eindeloozen strijd. Deze overdaad in het streven naar stoffelijke goederen, wordt een bron van zoowel sociale als internationale worstelingen en onrechtvaardigheden, wanneer hij zich voordoet als bijna gerechtvaardigd door belangrijke redenen van staatkundigen aard, van algemeen welzijn, van liefde voor het vaderland en de natie. Deze liefde, die zoo talrijke deugden opwekt en bewonderenswaardig heldhaftige daden, wanneer hij door de christelijke moraal wordt geleid, wordt een aanleiding tot zware ongerechtigheden, wanneer zij een losbandig nationalisme wordt, ook wanneer zij vergeet, dat de volken broeders zijn in de groote familie van de menschheid en dat ook andere naties het recht hebben op leven en voorspoed.

De Encycliek drukt daarna droefheid uit over de verwijdering van God, welke de maatschappij heeft aangegrepen, hetgeen een diepe oorzaak is van rampen. Zonder en buiten God heeft men de wetten willen fundeeren voor de regeeringen, de familie en de school, welke laatste opgehouden heeft de elementen van orde voor de familie en de maatschappij op te leiden.

De passende geneesmiddelen hiertegen bestudeerend, verklaart de Paus, dat het dringend noodzakelijk is, vóór alles de geesten tot vredesgezindheid te brengen.

Hij zegt, dat de ware vrede van Christus rechtvaardig zal moeten zijn, maar gematigd door de christelijke liefde en door het gevoel van oprechte verzoening en vrede. De vrede Christi wordt niet verkregen door een driftvol streven naar materieele goederen; wel door de geestelijke en hemelsche gaven, zooals de Goddelijke Meester het volgens Mattheus VI 26 zeide: „Aanschouwt de vogelen des Hemels; zij zaaien niet noch maaien, noch verzamelen in schuren en uw Hemelsche Vader voedt ze. Zijt gij niet veel beter dan zij?" Wanneer de geestelijke goederen in eere zullen zijn hersteld, dan zal men aan den vrede Christi de verheffing paren van den menschelijken persoon in de broederlijkheid van Christus, in de wedergeboorte, in de sacramenten en in de gemeenschappelijke verzuchting naar een hemelsch Vaderland.

„In den vrede Christi zal men den eerbied voor de orde en het gezag vinden, waarvan de verdwijning de voornaamste oorzaak onzer ellenden is geweest. Alleen de Katholieke Kerk, eenige en onfeilbare stedehoudster en vertolkster van de leeringen Christi, bezit het vermogen, doeltreffend het materialisme te bekampen, door het waarachtig en heilig christelijk spiritualisme terug te schenken aan de familie en aan de maatschappij. De Kerk zal niet alleen bijdragen tot het herstel van den vrede, maar zij zal hem ook verzekeren voor de toekomst, door te onderwijzen, dat niet alleen de private daden, maar ook de publieke en collectieve moeten overeenstemmen met de eeuwige wet van God. Geen enkele menschelijke instelling zal een internationaal wetboek vermogen samen te stellen, beantwoordend aan de moderne levensvoorwaarden, en gelijktijdig aan dat volksrecht, hetwel.. dezen waarachtigen Volkenbond heeft voortgebracht, dien de christenheid is geweest.

„Inderdaad, alleen de Kerk bezit deze moreele autoriteit dit prestige, dat niet alleen ongeschonden, maar zelfs verhoogd uit den wereldoorlog is gekomen. De vrede van Christus zal enkel mogelijk zijn, wanneer de voorwaarden verwezenlijkt worden, die **met het tot stand komen van het rijk van Christus samengaan; door het rijk van Christus te herstellen, zullen wij het meest doeltreffende werk voor de** tegenwoordige en toekomstige pacificatie van de menschheid hebben volbracht."

Ten overstaan van een zoo buitengewoon omvangrijk werk, denkt de Paus aan de bijeenroeping te Rome van een concilie aller bisschoppen. Dit concilie, dat in den loop van het volgend jaar — een jubeljaar — zou kunnen worden gehouden, zou een enorme bijdrage zijn voor de zaak van den vrede; maar de hervatting van een Oecumenisch Concilie in 't Vaticaan is een zóó ernstige aangelegenheid, dat hiertoe vooralsnog dient te worden gewacht en gebeden.

De Paus verheugt zich een opbloei van katholieke werken in geheel de wereld te kunnen constateeren. Ten einde die actie te doen behouden en nog intenser te doen worden, wekt de Paus de seculiere en reguliere geestelijkheid, alsmede de katholieke leeken op, om te arbeiden in nauwe vereeniging met de bisschoppen. In deze actie ziet de Paus de verwezenlijking van de waarachtige wereld-pacificatie. Hij voegt hieraan toe:

„Het is geen klein aantal menschen, dat verklaart, getrouw de Katholieke leeringen te volgen inzake de burgerlijke autoriteit en de gehoorzaamheid hieraan verschuldigd, inzake het recht van eigendom, de verhoudingen tusschen kapitaal en arbeid, de rechten der arbeiders in landbouw en industrie, inzake de betrekkingen tusschen Kerk en Staat, godsdienst en vaderland, inzake onderscheid van klassen en van naties, inzake de rechten van den Heiligen Stoel en de voorrechten van den Opperherder der Kerk en van het Episcopaat, inzake de sociale rechten en plichten, inzake Jezus-Christus, maar hoevelen zijn er ook, die spreken, schrijven en handelen in tegenovergestelden zin.

„Men moet die leeringen, die voorschriften opnieuw opwekken, en verlevendigen in de geheele wereld den geest van geloof, van bovennatuurlijke liefde en van christelijk recht."

Vervolgens wendt de Heilige Vader zich tot de groepen en massa's, die Jezus Christus niet kennen en buiten de Kerk blijven. En hij verheugt zich over het feit, dat bijna al de staten van de wereld, in tegenstelling met alle menschelijke verwachtingen, den laatsten tijd hunne vriendschap en hunne betrekkingen tot den Heiligen Stoel nauwer hebben toegehaald of vernieuwd.

Daarna gaat de Paus verder: „De Kerk bemoeit zich niet met de aangelegenheden van louter staatkundigen of tijdelijken aard, maar zij gedoogt niet, dat de politieke macht hiervan een voorwendsel maakt voor een aanslag tegen goederen van hoogere orde en om

Hoe is de Petroleum ontstaan?

I

Het is ruim een halve eeuw geleden, dat in Noord-Amerika de eerste petroleumbron werd aangeboord. Sedert dien tijd is dit product (voor den wereldhandel van zulk een ontzaggelijk belang, dat het reeds de politiek beheerscht) in tal van andere landen, over den geheelen aardbol verspreid, aangetroffen, niet alleen in Amerika doch ook in Europa.

Merkwaardig is echter, dat tot nog toe die vloeistof is gevonden in streken, die betrekkelijk dicht bij zee liggen of althans waar vroeger in lang vervlogen tijden de zee golfde.

Opvallend is ook, dat de grondsoort, waarin de petroleum gevonden wordt, steeds in meer of minder mate zouthoudend bleek te zijn, dat zoo dikwijls tegelijk met petroleum ook zoutwater mee naar boven komt, of dat reeds lang bestaande petroleumbronnen op den duur door zoutwater onbruikbaar worden.

Doch dat alles geeft nog geen antwoord op de vraag, hoe de petroleum in de aarde ontstaan is. En dit antwoord is nog van des te meer belang in verband met het feit, dat de wereldproductie der petroleum zóó enorm groot is. In ronde oijfers beloopt de productie over de geheele wereld in de laatste jaren ongeveer 880 millioen H. L. per jaar.

Wil men zich een denkbeeld vormen welk een uitgestrekte petroleumzee die jaarlijksche petroleum-productie vormt, dan stelle men zich een vlak land als een polder van 9000 H. A. voor, geheel vol gegoten met petroleum. Dan zal het tot bijna één Meter hoogte stijgen als die voorraad van 880 millioen H. L. daarover is uitgestort.

Men slaat de handen in elkaar als men nagaat en zich afvraagt, waar al die petroleum blijft, wat men er mee doet, waarvoor die gebruikt wordt. En nog steeds schijnt de markt er nog niet van overvoerd, want nog steeds worden met de grootste zorg alle streken der wereld door de geologen afgezocht om nog steeds méér vindplaatsen te ontdekken en nieuwe petroleumbronnen aan te boren. Millioenen en nog eens millioenen worden in zulke ondernemingen gestoken en nog steeds rtiime winsten gemaakt, zoodat aandeelen in dergelijke ondernemingen als een der beste geldbeleggingen beschouwd worden.

***

Het woord *Petroleum* is afgeleid van het latijnsche *Petrae oleum*, dat is steenolie en de vloeistof wordt ook wel bron- of aardolie genoemd. In Amerika en de Engelsch sprekende landen noemt men het meestal *kerosine*, terwijl in Gallicië en in Rusland het onder den naam van *naphta* bekend staat.

De ruwe aardolie, zooals zij uit de aarde gewonnen wordt, is meestal donker van kleur, van bruin tot zwart met vaak een rood- of groenachtige tint. Zij behoort tot de *bitumineuse* stoffen, een groep mineralen, die voor het grootste gedeelte uit koolwaterstoffen bestaan en die zoowel in gasvorm als ook in vloeibaren en vasten toestand kunnen voorkomen. Tot die *bitumina* behooren o. a. de aardgassen, aardoliën, aardteer, aardwas, aardpek en asphalt.

Vandaar kan men begrijpen, dat toen voor 12 of 13 jaar geleden hier bij *Waterloo* aan den *Noordkant* van ons eiland bij het graven van een put een stof gevonden werd die, veel op *oxokoriet* = aardwas, een soort natuurlijke *paraffine*, geleek, de belangstelling zeer hoog gespannen werd, omdat men al dadelijk daarin een aanwijzing zocht voor de mogelijke vinding ook van petroleum.

Helaas bleek al spoedig uit het analytisch onderzoek dat deze stof met *oxokoriet* weinig te maken had. Daarmee vervloog ook de verwachting hier petroleum te vinden.

De koolwaterstoffen, waaruit de ruwe petroleum bestaat, zijn in wisselende verhouding daarin opgelost. Ook komen nog andere koolstofrijke verbindingen in de oplossing van ruwe olie voor, zooals zuurstof, stikstof en zwavelverbindingen. Tot de belangrijke zuurstofverbindingen behoort o. a. de asphalt. Naar gelang van het land van herkomst loopt de samenstelling der petroleum zeer uiteen. Zoo heeft de petroleum van Venezuela meer de asphalt tot basis, die van Gallicië ozokoriet, die van Indië en Borneo voornamelijk paraffine. En al die wisselingen in samenstelling wijzigen ook het soortelijk gewicht, het kookpunt enz„ en dientengevolge de wijze van distillatie en de mindere of grootere opbrengst der verschillende hoofd- en bijproducten, die uit de petroleum worden verkregen.

Uit het feit dat alle petroleum bestaat uit koolwaterstof-verbindingen, heeft men getracht af te leiden, hoe de petroleum in het binnenste der aarde vermoedelijk zou ontstaan zijn.

Onwillekeurig is men geneigd eenig verband te zoeken met den oorsprong van de steenkolen. Er zijn punten van vergelijking en overeenkomst. Distilleert men steenkolen, dan verkrijgt men bijna alle koolwaterstoffen, die ook in de aardolie voorkomen. Bovendien koolstof, zoo overvloedig aanwezig in steenkolen en in aardolie, is de voornaamste stof, waaruit alle levende (organische) wezens, zoowel dieren als planten, zijn opgebouwd.

Zoo ontstond de eerste hypothese, dat de aardolie een product is van *organischen* oorsprong, dus een overschot van *levende* wezens, hetzij uit het planten- of het dierenrijk.

HÖFER, een Oostenrijksch geleerde, was de eerste, die (in 1888) op wetenschappelijke basis een hypothese opzette omtrent het vermoedelijk ontstaan van de aardolie. Zijn onderzoekingen deden hem besluiten, dat de aardoliën hun oorsprong vinden in resten van dierenlijken, speciaal van visschen, hagedissen, koraalen weekdiertjes enz.

Prof. ENGLER kwam door proeven op dierlijk vet het vermoeden van Höfer steunen. Hij onderwierp vischolie (traan) aan een distillatie onder 10 atmosph. druk, en verkreeg een product, dat 60% aan koolwaterstoffen bevatte en veel overeenkomst had met de Amerikaansche ruwe petroleum. Datzelfde proces van Engler kan ook in de diepte der aarde onder den hoogen druk der aardlagen en de warmte in het binnenste der aarde in den loop van duizenden jaren hebben plaats gehad. Direct met zekerheid is deze theorie natuurlijk nooit te bewijzen, te minder omdat er in de aardolie nooit sporen of overblijfselen of overgangsvormen dezer dierenresten gevonden zijn. Dit is het groote onderscheid met de steenkolen, over welker ontstaan geen twijfel meer bestaat, omdat de

rechten te schenden, die de Kerk rechtstreeks van God ontving." De heilige Vader betreurt, dat in de rij van officieel bevriende naties Italië ontbreekt, zijn vaderland, het, land, waarin God, die den loop van de geschiedenis richt, den zetel van Zijn Stedehouder op aarde heeft aangewezen, door de hoofdstad van het Romeinsche Rijk tot de hoofdstad van de geheele wereld te verheffen; want Rome is de zetel van eene souvereiniteit, die, reikende over alle grenzen van nationaliteiten en staten heen, al de menschen en al de volken omvat.

De Encycliek herinnert aan de goddelijken oorsprong en den goddelijken aard van deze souvereiniteit en zegt: „De goddelijke oorsprong en de goddelijke aard van deze souvereiniteit, en de gewetens der millioenen geloovigen in de geheele wereld hebben het onschendbaar recht, deze souvereiniteit vrij te zien en onafhankelijk van alle menschelijke autoriteit en menschelijke wet, zelfs van eene wet, die bepaalde waarborgen of garanties wil vaststellen voor de vrijheid des Pausen. De garantie, welke de Goddelijke Voorzienigheid, zonder eenig nadeel, integendeel gepaard met onuitsprekelijke voordeelen van Italië, gegeven had aan de souvereiniteit van den Stedehouder van Christus op aarde, is en blijft geschonden door de instelling en de instandhouding van een abnormalen staat van zaken, welke in de gevoelens der Katholieken van Italië en van de geheele wereld een diepe en voortdurende droefheid veroorzaakt. Erfgenaam en bewaarder van de eerbiedwaardige gedachte en verbintenissen Onzer Voorgangers, voorzien evenals zij van de eenige bevoegde autoriteit in deze zeer ernstige aangelegenheid en verantwoordelijk tegenover God, teekenen wij verzet aan, zooals Zij verzet hebben aangeteekend, tegen dezen staat van zaken; niet om te voldoen aan eene ijdele en wereldsche ambitie, waarover Wij Ons zouden schamen, maar om te voldoen aan eene loutere gewetensschuld, Ons bij dien herinnerende, dat Wij moeten sterven, en Ons geene wroegingen van het uur van den dood willende bezorgen.

„Trouwens, Italië heeft niets en zal niets van den Heiligen Stoel hebben te vreezen. Het behoort aan God te worden overgelaten dit uur te laten slaan voor de menschen van goeden wil, en het niet tevergeefs te laten slaan. Dit uur zal behooren tot de meest plechtige en meest vruchtbare voor het herstel van Christus' rijk, voor de pacificatie van Italië en van de wereld."

Zijne Heiligheid Paus Pius XI sluit zijn Encycliek door een uitnoodiging tot gebed voor den algemeenen wereldvrede en door zijn Apostolischen Zegen te schenken.

Louis Pasteur.

III.

Pasteur onversaagd kampioen voor de waarheid....

Gaan we in gedachten terug tot het midden der vorige eeuw.

Omstreeks het einde van 1859 was er een werk verschenen van den Engelschen natuuronderzoeker Darwin, dat een enormen indruk maakte in de toenmalige geleerde en halfgeleerde wereld. In dat boek: *het ontstaan der soorten door natuurlijke teeltkeus*, werd eigenlijk het blinde toeval als ontwikkelingsfactor gehuldigd Daar tevens in die jaren de reeds in de grijze oudheid geuite meening, dat het leven zou ontstaan uit doode stof (door: *generatio spontonea = zelfwording)*, opnieuw ingang vond, gesteund als die leer werd door mannen van grooten naam als de Duitscher Liebig, daar meende de materialistische levensopvatting nieuwe bouwsteenen te hebben gevonden voor een hypothese, welke het ontstaan van het leven dacht te kunnen verklaren buiten de scheppende kracht van God.

Door de kopstukken der materialistische philosophie werd een beroep gedaan op de *generatio spontanea* als tegenbewijs tegen het natuurlijk Godsbewijs. 't Staat vast, zoo redeneerde men, dat er een tijd is geweest, dat er op onze aarde geen leven was of zelfs mogelijk was. Het is niet noodig ter verklaring van het leven zijn toevlucht te nemen tot een God of Schepper, *Generatio spontanea* verklaart alles, zij is een postulaat der wetenschap. YVES DELAGE in zijn werk: *l' Heredité et les grands problèmes de la Biologie génerale*, zeide het zoo, duidelijk mogelijk:

„De natuurwetenschappen mogen, zelfs in haar stoutste hypothesen, zich op niets anders dan op natuurlijke krachten beroepen en alles wat op de ziel of op de Godheid betrekking heeft, is haar vreemd."

En Prof. VERWORM in zijn *Allgemeine Physiologie*: „Het aannemen eener bijzondere levenskracht onder welken vorm dan ook, is niet slechts overtollig, *maar mag niet geduld worden*."

Men trachtte te ontkomen aan de noodzakelijkheid om ter verklaring van het leven op aarde, te moeten aannemen het bestaan van een hoogere oorzaak, die wij God noemen.

Welk een roep ging er door de materialistische wereld, toen Huxley in 1868 de oplossing van het raadsel meende gevonden te hebben op den bodem der zee en de wereld verraste met den *Bathybius*, het oerslijm van Haeckel.

De vraag over de generatio spontanea was weer bijzonder actueel geworden naar aanleiding van de interessante proeven genomen door den Franschman POUCHET, waarin de *generatio Spantanea* als *feit* werd voorgesteld; en de Fransche Academie schreef in 1860 dan ook een prijsvraag uit voor een wetenschappelijke, op proeven steunende verhandeling over de *generatio spontanea*. Pasteur was juist bezig met het onderzoek naar de oorzaken der gisting, dat in nauwe betrekking stond tot het onderwerp, dat de Academie behandeld wenschte te zien. De jeugdige geleerde begon dan ook terstond de beroemde reeks van zorgvuldige en welgeslaagde proeven, welke onweerlegbaar aantoonde, dat er *geen generatio spontanea* bestaat of m. a. w. als men druivensap, suikeroplossing, urine, bouillon zóó bewaart, dat er geen micro-organismen kunnen toetreden, gaat het druivensap, de suikeroplossing, de bouillon niet in gisting of rotting over; ze kunnen dan om zoo te zeggen eindeloos goed blijven. De gisting of rotting ontstaat eerst, als de lagere specifieke organismen er bij komen of opzettelijk in de ..beistof gebracht worden; dus niet uit zich. De proeven van Pasteur zelf bewijzen, dat in eene gesloten ruimte geen leven kan ontstaan, wanneer men alle aanwezige kiemen van organismen vernietigt en die ruimte zoodanig afsluit, dat er geen nieuwe kiemen in kunnen doordringen."

De strijd tegen Pouchet en de zijnen, werd door Pasteur, onder toejuiching van geheel de wetenschappelijke wereld, beslist gewonnen.

„Geen onderzoek zegt Prof. SÖHNGEN, heeft Pasteur meer moeite en verdriet gekost dan dat der generatio spontanea. Twintig jaren van vinnigen strijd kostte het, vóór de laatste tegenstanders het pleit gewonnen gaven. Ongetwijfeld echter stonden naast wetenschappelijke, hiermede ook natuurphilosophische en godsdienstige kwesties in verband. Het is Pasteur dan ook slechts gelukt door zeer nauwkeurig experimenteeren en door een buitengewoon scherpzinnige interpretatie klaarheid te brengen in den chaos van denkbeelden, welke toen over het ontstaan van het leven heerschten'.'

Pasteur heeft experimenteel bewezen, dat er geene *generatio spontanea* bestaat. Dat was de slotsom van al de experimenten, die Pasteur met de grootste nauwgezetheid heeft uitgevoerd.

Tyndall zegt er van in zijn werk: „Les microbes organisés": „Il n'y a dans la science expérimentale aucune conclusion plus certain que celle-la. En présence de faits semblables, il sérait absolument monstrueux d'affirmer que ces essaims de bactéries ont été engendrés spontanement."

Ziedaar de onsterfelijke verdienste van den meest genialen denker van den laatsten tijd; van hem, dien de Leidsche Hoogleeraar in de Bacteriologie, dr. Van Calcar, genoemd heeft in de *Vragen des Tijds*: „den grootsten bioloog, dien de wereld ooit gedragen heeft."

Prof. Keuller zeide: „Er ligt iets providentieels in, dat de groote waarheid, dat er geene *generatio spontanea* bestaat, moest worden uitgemaakt op een tijdstip, dat eene ongeloovige wetenschap de generatio spontanea zoo hoog noodig had om, met behulp van haar en van de eeuwigheid der stof en de ontwikkeling als *Dritte im Bunde*, God buiten de wereld te plaatsen. Wij weten wel, dat er altijd nog menschen zijn, die zeggen: neen, ze bestaat nu niet meer, maar ze moet eens bestaan hebben. Maar dat zij ze in hun systeem noodig hebben, kan toch wel niet als voldoende reden gelden."

De kracht- en stof-menschen hebben jarenlang de waarde van de wetenschappelijke proeven van Pasteur betwist; en de hoofd-, misschien de eenige, reden was: wijl men er voor terugschrok aan te nemen het bestaan van een levenden Schepper.

Waarom hielden zoovelen zich zoo hopeloos vast aan de *generatio spontanea*, aan het „leven uit levenlooze stof?"

De beroemde Duitsche Anthropoloog Prof. VIRCHOW, zelf ongeloovig, gaf daarop het treffend antwoord: „*Er is geen enkel bewijs, dat er ooit een generatio spontanea* heeft plaats gevonden. Maar wanneer ik nu de schepping absoluut loochenen *wil* en ik *wil geen Schepper aannemen*, wanneer ik dan de kwestie voor mij zelf wil oplossen, dan vind ik zoo iets uit als de hypothese: „het leven ontstaan uit de levenlooze stof."

't Doet daarom goed, te mogen constateeren, thans bij de viering van Pasteur's eeuwfeest, dat de opinies in deze niet weinig zijn gewijzigd.

Prof. R. H. Saltet verklaart in een artikel in 't „N. v. d. D.": „De tegenspraak, die Pasteur tijdens zijn leven had ondergaan, vooral bij het onderzoek over de *generatio spontanea*, is nu verstomd."

En in het „Hbl." erkende een andere geleerde: „Pasteur heeft ten slotte het pleit gewonnen en er twijfelt tegenwoordig niemand meer aan zijn stellingen. Overal daar, waar *generatio spontanea* leek plaats te hebben, was een fout in het experiment aan te toonen. — Ieder leven ontstaat uit leven."

* * *

De geniale Pasteur voelde en zag al spoedig de geweldige beteekenis, die hierin moest liggen voor de geneeskunde. Immers, men wist geen verklaring voor het plotseling ontstaan van sommige besmettelijke ziekten, die als 't ware zonder oorzaak op onverklaarbare wijze optraden.

Zoo goed als hij voor elke gisting, de alcohol-, melkzuur, de azijnzuurgisting een speciaal micro-organisme kon aantoonen, vonden hij en zijn leerlingen deze ook voor vele besmettelijke ziekten van mensch en dier. Immers Pasteur, die reeds lang getroffen was door de overeenkomst, die er tusschen sommige gistingen en besmettelijken ziekten bestond, kwam al spoedig onderzoekingsmateriaal voor zijn studie uit de ziekenhuizen halen. Ook de moorddadige ziekten onder het vee, het miltvuur b. v. was voor hem een voorwerp van nasporing, waarbij hij de meest merkwaardige vondsten deed en uitstekende resultaten verwierf.

De onderzoekingen van Pasteur en zijn school trokken de aandacht van den grooten Engelschen chirurg Lister te Edinburg, die in 1865 de antiseptische wondbehandeling invoerde. Lister leerde de wonden en vooral de wonden, gemaakt bij operaties, te behandelen met kiemdoodende middelen, om aldus de kiemen, de bacteri die de wonden besmetten en etteri daarin veroorzaken, onschadelijk maken. Dit was een geweldige st vooruit!

Lister schreef Pasteur een bri waarin hij hem hulde bracht voor z schitterende onderzoekingen, die waarheid hadden aangetoond van theorie der rottingskiemen en dat hem daardoor het eenige principe h gegeven, om het systeem der antise sis tot een goede einde te brenge Bij een bezoek te Edinburg, waar Li ter werkte, werd Pasteur met gew dig enthousiasme ontvangen.

Maar reeds in 1878 gaf Pasteur van zelf den weg aan, die men v jaren later zou betreden. Bij een di cussie te Parijs in de „Academie Médecine" over kraamvrouwenkoor beweerde hij, de niet-medicus, dat oorzaak dezer vreeselijke ziekte — soms geheele zalen der gasthuiz waarin jonge moeders werden geplee deed uitsterven — lag bij den vr wenarts en zijn personeel, die smetstof, een levend organisme, d hun slecht gereinigde handen, inst menten en verbandstoffen, van de ne naar de andere overbrengen. teekende daarbij op het bord de o zaak der ziekte, het levende wezen dat in den vorm van een klein kettin je groeit en dat door hem in h bloed der lijderessen was gevond

Toen men dit begon in te zien de middelen, om het te voorkom leerde begrijpen en toepassen, daa de sterfte aan kraamvrouwenkoorts geloofelijk snel. Vroeger b. v. van 1 A tot 1 Mei 1856 stierven in de kraan richting te Parijs op 347 bevallingen jonge moeders! De overlevenden plaatste men toen naar het hospi Lariboisière, waar ze, zooals het to heette, door epidemie vervolgd, bi allen stierven! En zoo was het eld ook. Hoe is Goddank dat alles der invloed van Pasteur en zijn le lingen veranderd tot heil der mens heid.

Het zelfde gold voor de gew operaties, waarbij men thans al meen de aseptische wijze van handelen toepast; men tracht nu lagere organismen *vooraf* onscha lijk te maken en ze te verwijderen niet meer ze te dooden in de w den — en verder te werken met (d uitkoken) steriele instrumenten en v bandmiddelen, waarin geen levende gere organismen meer aanwezig z Moeder Natuur, de grootste aller h kundigen, kan zoodoende de won ongestoord doen genezen, die operateur maakt. Ook de vroeg chirurgen — men denke aan een rey, den grooten chirurg uit de leg van Napoleon I — gingen soms geloofelijk vaardig met het mes maar konden niet beletten, omdat de oorzaak niet zagen, dat de ste aan wondkoorts in de oorlogshospi len bijna grooter was dan de ste op het slagveld! Ruim 40 jaar geled toen de eerste buikoperaties naar L ter in Nederland verricht werden, st nog een instrument maker in zijn h jasje in de operatiekamer, die de c bolspray richtte op den door oper geopenden buik. Men herinnert z met huivering de meestal weinig g stige gevolgen van dien ingreep!

„Pasteur, zoo zeide Prof. CALMET Directeur van het *Institut-Pasteur* Parijs, „wierp in enkele jaren de neeskunde het onderste boven, z als vóór noch na hem ooit een dok deed."

„Hoeveel danken wij zeide P Rotgans van Amsterdam „aan practischen blik van Lister, aan stelselmatig onderzoek van Ro Koch en zijn school te zamen een heel geslacht van heelkundi den grond tot alles legde het ge van Louis Pasteur."

De vooruitgang der menschh loopt dikwijls door bloed en tran Ook dat alles is veranderd o invloed van Pasteur, die de chirur van zijn tijd nadrukkelijk op hu verantwoordelijkheid wees. Immers ren te voren had hij gezegd: ve uwe instrumenten en verbanden!

Hij is daardoor de oorzaak gewe dat het leven van duizenden is helderd en verzacht!

Daling van de Duitsche Mark

Op welke duizelingwekkende w de Mark is gedaald, is het beste te toonen door een lijst te geven de noteeringen te Berlijn voor dollar, op verschillende tijdstipp Evenredig met den val van de M aan de buitenlandsche beurzen, st de dollar te Berlijn op steeds m schrikbarende wijze, aldus de gering waardeering van de Mark in het b

---

overblijfselen van planten, ja, geheele boomen in de steenkolenlagen zijn aangetroffen, zoodat men zelfs weet, dat deze voornamelijk gevormd zijn uit voorwereldlijke planten en boomen met kegelvruchten, zooals ceders, sparren, dennen enz.

Deze theorie door vele andere geleerden gesteund, werd aangevallen door een Duitschen geleerde MENDELEJEW in 1897, die van meening was, dat de aardolie van *anorganischen* (dus van niet-levende wezens) oorsprong is, en eenvoudig te verklaren door de inwerking van waterdamp en zoutoplossing op metaalcarbiden (kooljizer), waardoor eveneens koolwaterstofverbindingen konden ontstaan. Door talrijke proeven van Cloëz en den Rus Charitschkow werd deze nieuwe hypothese nog meer kracht bijgezet en kreeg onder meer ook de Fransche scheikundigen Berthelot, Moissan, Sabatiér, Roche enz tot aanhangers. Wij kunnen onze lezers niet met al de proeven en bewijzen voor deze theorie vermoeien, te minder omdat zij een zeer uitgebreide kennis van chemie veronderstellen.

Doch ook deze hypothese bleef niet zonder tegenspraak. Een andere vertegenwoordiger der Duitsche wetenschap STAHL (1899) sloot zich in zoover bij ENGLER aan, dat ook hij meende, dat de aardolie van *organischen* oorsprong was, doch verschilde weer van hem door aan te nemen dat ze niet afkomstig was van dierenlichamen, maar van kleine plantjes, van diatomeën, kristalwieren enz, die een olieachtig vocht inhouden en zich ongelooflijk snel ontwikkelen.

De verschillende aardlagen, waarin olie gevonden wordt, hebben bijna overal zeer veel overeenkomst met elkander. Die lagen bestaan afwisselend uit banken van mergel, leisteen, klei, zandsteen, conglomeraat en kalksteen met gips en zout. Deze aardlagen kan men beschouwen als afzettingen, bezinksels of sedimenten van ondiepe zeeën, woeste oeverlanden, steppen en zoutzeeën. Door opheffing en inzinking van de aardkorst werden groote en kleine zeeën van de groote Oceaans afgescheiden. Op deze verschijnselen voortbouwend sloot zich Prof. Potonié van Berlijn (1905) bij de denkwijze van Stahl aan en werkte ze nog verder uit en gaf ze nog meer bewijzen van waarschijnlijkheid.

In moerassen of drabbig water, in stilstaande watervlakten hebben er successievelijk opeenhoopingen plaats van doode plantjes en diertjes.

Overheerschen de groote planten, dan vormt zich langzaam op den bodem turf en als deze na lange reeksen van jaren vergaat, gaat deze over in kolen, eerst in bruinkool, later in gewone steenkool, nog later in anthracite, soms in graphite.

Zijn er geen groote planten aanwezig, dan vormt zich op den bodem van het veen, een soort modder, samengesteld uit slijk, uitwerpsels (van visschen enz.) en uit doode diertjes en waterplanten zooals kristalwieren en andere olierijke wieren en waterplanten). Deze modder of bezinksels van moerassen — POTONIÉ noemde ze *Sapropel* — is de formatie, waaruit de petroleum ontstaan is. In dit bezinksel of *sapropel* begint een soort van verrotting, die eigenlijk een onvolledige ontbinding is, daarna een omzetting in hars, teer of *bitumè*, tengevolge van de vetstoffen van plantjes en dieren. Deze teerstoffen of betumina zijn rijker aan waterstof dan de kolen, en geleidelijk ontstaat daaruit de koolwaterstoffen.

Het groote verschil in samenstelling der aardolie naar gelang van de streek, waar zij aangeboord wordt, is het gevolg van de zeer uiteenloopende omstandigheden van verschil in druk, in warmte en tijdruimte en dat niet overal dezelfde organisch wezens in gelijke hoeveelheid deze vetstoffen hebben achtergelaten. Door druk en warmte werden deze vetstoffen in koolwaterstoffen omgezet.

Tegenwoordig heeft de theorie der *anorganische* ontstaanswijze maar weinig aanhangers meer en kan als afgedaan beschouwd worden. Vrij algemeen is men het thans over eens, dat de aardolie moet opgevat worden als een ontledingsproduct van vet en wasbestanddeelen van *organische* resten, hetzij dan van het planten- of dierenrijk of van beiden.

Wanneer door aardbevingen of geweldige catastrophen de aardkorst geheel of gedeeltelijk verdwijnt, die deze bezinksels van in ontbinding verkeerende organische overblijfselen afsluit, en dus de gassen ontsnappen, druk en warmte ontwikkeling ophoudt, dan ondergaat de aardolie een groote chemische verandering door oxydatie van zijn bestanddeelen. Door dit verweeringsproces blijft dan alleen asphalt over,

tenland demonstreerend. Vooral in de laatste maanden is zulks het geval geweest, zooals onderstaande tabel aangeeft:

Dollarnoteering te Berlijn:

Pariteit 1 dollar = ± Mark 4,20,

27 Juli 1914	4,16
31 Dec. 1916	5,53
31 Dec. 1917	5,09
31 Dec. 1918	8,—
31 Dec. 1919	48,47
31 Dec. 1920	73,37
31 Dec. 1921	184,—
31 Maart 1922	305,—
31 Juli 1922	670,—
31 Oct. 1922	4500,—
8 Nov. 1922	9150,—
21 Nov. 1922	6175,—
30 Nov. 1922	7650,—
15 Dec. 1922	7750,—

Na de eerste helft van November begint de Mark zich in kalmer banen te begeven. Nog even tegen het einde van de maand loopt de dollar naar boven, daarna is eenigen tijd een stabiele houding merkbaar, welke in den jongsten tijd zelfs door een snelle daling van den dollar tot het peil van October is gevolgd.

Deze daling van den dollar is het gevolg van het plan, Duitschland een internacionale leening in goud-Marken te verstrekken, onder medewerking der Vereenigde Staten. Als een der voorwaarden voor deze leening wordt een stabiliseering van de Mark genoemd. Wij willen hieraan eenige beschouwwingen wijden.

Het spreekt vanzelf, dat het Duitschland steeds moeilijker viel de verschillende termijnen der tot nu toe betaalde schadeloosstelling te voldoen. Natuurlijk is ook de handelsballans ten ongunste van het land. Het moet voor een grootere waarde invoeren, dan uitvoeren en bovendien een gedeelte van de waarde van den uitvoer aan de geallieërden afstaan. De juiste cijfers van den Duitschen in- en uitvoer ontbreken. En die verstrekt worden, geven door de verschillende schommelingen der buitenlandsche valuta, geen zuiver beeld, daar men niet weet, tegen welken koers de uitgevoerde waren, welke hoe langer hoe meer in buitenlandsche valuta worden gefactureerd, worden omgerekend. Doch afgezien van dit alles, is het duidelijk, dat het geen normale oorzaken (als groote betalingen aan het buitenland en invoeren, die de uitvoeren overtreffen,) zijn, die een valuta van een land van einde Maart tot einde Juli tot op de helft der gedeprecieerde waarde kunnen doen dalen om drie maanden later die daling te vernegenvoudigen, waarop weder een verdubbeling in één week tijds volgt.

In het afgeloopen jaar daalde de Mark tot op 1/50ste gedeelte in ruim 11 maanden en arriveerde op een punt, waarop zij nog minder dan 1/2000ste deel van hare waarde van vóór den oorlog bedroeg. Slechts een abnormale oorzaak kan zulk een daling tengevolge hebben, en inderdaad is dit met de Mark o. i. het geval geweest. De Duitschers zijn begonnen hun eigen muntsoort te wantrouwen en zich à tout prix daarvan te ontdoen, dollars, ponden, Hollandsche guldens daarvoor in de plaats koopende.

„Deze vlucht voor de Mark" maakte automatisch de Duitsche aankoopen in het buitenland steeds duurder, dreef de prijzen der eerste levensbehoeften in steeds sneller tempo naar boven, maakte verhooging van loonen en salarissen noodzakelijk, deed de staatsuitgaven voortdurend toenemen, een vermeerdering, waaraan slechts door een steeds sneller draaien van de bankbiljettenpers kon worden worden voldaan. De bankbiljettencirculatie in Duitschland bedroeg op de volgende tijdstippen.

in millioenen Marken:

einde Juni	1914	2.407
einde Dec.	1914	5.046
31 December	1917	11.468
31 December	1918	22.188
31 December	1919	35.698
31 December	1920	68.805
31 December	1921	113.639
einde Juni	1922	169.212
einde Sept.	1922	316.870
einde Oct.	1922	469.457
15 November	1922	582.405
23 November	1922	643.750
30 November	1922	754.086
7 December	1922	846.894

Deze cijfers spreken voor zichzelve. Men lette er bijv. op, dat er in de maand November per week meer bankbiljetten zijn bijgekomen, dan in de eerste zes maanden van het jaar bij elkaar. Toch dient men scherp acht te geven **op** de de volgende omstandigheid. In de eerste plaats wel deze, dat hoe ontzaglijk het aantal circuleerende bankbiljetten ook toenam, de rijzing van den dollar in nog veel sneller tempo plaats greep. Laten wij bijv. aannemen, dat de circulatie zoo aanstonds het achtvoudige bedraagt van die van begin 1922, toch is de koers van den dollar zelfs in de dalende lijn nog drie honderd maal zoo hoog als die van den aanvang des jaars.

Berichten uit de Kolonie.

Bazar.

Naar wij vernemen heeft de Liefdadigheidsbazar 28 - 30 December ll. gehouden de som van 3.252.94 fl opgebracht. Aan het ijverig Comité alle hulde.

— De verloting der prijzen heeft de vorige week plaats gehad. De prijzen kunnen worden afgehaald ten huize van de Presidente van het Comité Mej. Esther Henriquez-Elengius Brionplein.

Het nieuwe schooljaar.

In het begin van Januari is op alle scholen van het Apostolisch Vicariaat het nieuwe schooljaar weer begonnen. Er is dit jaar een toevloed van nieuwe leerlingen komen opdagen zooals nooit te voren. Vooral voor de buitendistricten was dat opvallend. Niettegenstaande nog het vorige jaar nieuwe localen aan de bestaande scholen van de Parochies Barber en Savonet (op Aruba) waren bijgebouwd, bleek deze plaatsruimte nog geheel onvoldoende. Ook op de scholen van San Willebrordo en Sta. Maria komt veel plaats te kort. Tijdelijk behelpt men zich nu op die parochies door de sacristie of een deel van het Zustershuis of pastorie voor schoollocaal in te ruimen voor die kinderen, die in de eigenlijke school geen plaats kunnen vinden.

Alg. Nederl. Verbond.

In de Vergadering, Woensdagavond in de zaal van den Kol. Raad gehouden, is het bestaande Bestuur weer voltallig aangevuld. De volgende Heeren werden allen nagenoeg met algemeene stemmen verkozen, nl. de Heeren E. S. C. DE VEER ABRAHAMSZ, DNE G. J. EYBERS, J. H. PERRET GENTIL, P. A. EUWENS, MAX VAN ROMONDT, D. B. J. SEYKENS en MR. SCHALKWIJK.

Een oud bekende.

Men zal zich nog wel den ingenieur H. van der Waerden herinneren, den directeur van de Curaçaosche Petr. Mij., die hier de geheele installatie opbouwde en toen het bedrijf in werking trad door een opvolger vervangen werd.

De Heer van der Waerden kwam toen in Roemenië aan het hoofd van een andere petroleumbedrijf. Juist in die dagen werd daar onder de arbeiders sterk propaganda gemaakt voor het bolshewisme. De directeur was vol liefde voor zijn werkvolk, maar verzette zich tegen de partij der revolutie en anarchie. Daarom zon men op wraak.

Op een nacht had zich zulk een Bolshewist in de slaapkamer van den Heer v.d. Waarden onder het bed verscholen. En toen hij meende dat beiden sliepen, kwam hij te voorschijn en schoot de Heer v.d.W. en zijn vrouw beiden in den buik.

Na een zware operatie en een einloos ziekbed zijn beiden gelukkig weer zoo goed als hersteld, ofschoon de schrik en angst van dien nacht hun nog altijd voor den geest staat.

Beiden verblijven nog te Nice tot herstel, en vandaar zonden zij naar Curaçao een brief, waaruit wij door vriendelijke bemiddeling deze gegevens geput hebben.

Correspondentie.

ADRES - BONAIRE. Wij ontvingen uit Bonaire een ingezonden stuk met een zeer groot getal handteekeningen. Hoe gaarne wij dit stuk ook zouden opgenomen hebben, zoo werd ons door den betrokken persoon, ten wiens gunste dit adres was opgesteld, uitdrukkelijk verzocht het *niet* in ons blad op te nemen. Voor diens gegronde motieven hebben wij gemeend te moeten zwichten.

De West-Indische Gids.

Inhoud van afl. 9 van Januari 1923: Eenige mededeelingen over de Saramaccaner-Boschnegers, door L. JUNKER.

Beschouwingen over het Rapport-Pyttersen, door B. J. KLUVER.

Bonaire in 1816, door Dr. J. de Hulu. — Bibliographie.

Zeilvaart.

Het schijnt niet erg best te willen vlotten met den tegenwoordigen paketschoener die de zeilvaart onderhoudt tusschen Curaçao, Bonaire en Aruba. Want wij lazen een advertentie, waarbij de Heer Prakken, Administrateur van Financiën een *aanbesteding* uitschrijft voor het uitvoeren van de zeilvaart, voor den tijd van één jaar te beginnen met 1 Mei a.s. voor de bovengenoemde verbinding.

Waarschijnlijk is het een bezuinigingsmaatregel.

Een Record.

Omtrent de zitting der Tweede Kamer in den nacht van Donderdag op Vrijdag, 19 December, lazen wij nog in het *Handelsblad*:

„Met de nachtvergadering van gisteren zijn alle records geslagen. Het is half zes in den morgen geworden vóór de Voorzitter Mr. KOOLEN eindelijk opstond van den zetel, waarop hij sinds 8 uur 's avonds, dus negen en een half uur achtereen, had gezeten.... nadat hij reeds een dagvergadering van elf uur tot half zes achter den rug had. Het uithoudingsvermogen van dezen Voorzitter slaat waarlijk óók alle records; een ander zou zich althans in de vergadering van heden hebben laten vervangen, maar de heer Koolen was om 11 uur alweer present en deed ijlings een vaasje met roode bloemen verwijderen dat, even tevoren, op raadselachtige wijze, op zijn tafel was terechtgekomen, zeker als een hulde aan zijn bewonderenswaardige plichtsbetrachting en onverstoorbaar goed humeur.

Oficiëele berichten.

Hierbij wordt bekend gemaakt, dat de Gouverneur van den Minister van Koloniën telegrafisch bericht heeft ontvangen, dat de Rechtbank te Utrecht op den 25sten Januari 1923 de overdracht der Belgische portefeuille van de Verzekeringsbank **Kosmos** te Zeist aan de „*Compagnie Belge d'Assurance Alberta*" te Brussel met ingang van één Januari 1923 goedkeurde, en voorgeval deze overdracht in rechten definitief wordt, zullen de verzekerden, die hunne instemming met deze overdracht hebben betuigd, daardoor van voormelden datum af hunne aanspraken tegenover de Maatschappij *Kosmos* verliezen en tegenover de maatschappij *Alberta* de rechten verkrijgen, die in het contract van overdracht omschreven zijn. De termijn voor het appél tegen de beschikking der Rechtbank is veertien dagen.

Aan den brievenbesteller alhier E. C. Kibbelaar is op zijn verzoek ontslag uit 's lands dienst verleend.

Aan den assistent opzichter bij den vuurtoren aan de Noordwestpunt van Aruba J. A. de Veer is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend, en S. Hill is tijdelijk met die functien belast.

Aan den seinmeester op het fort Nassau W. H. Galmeyer is op grond van tien jaren onafgebroken dienst in de kolonie, zes maanden verlof verleend.

De seinmeester A. P. Hasselmeyer is in activiteit hersteld.

Aan den hulpseiner bij den post voor D. T. alhier D. B. Oduber is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

De Gouvernements-geneeskunnige G. R. Hopkins is in activiteit hersteld, en belast met de armenpraktijk in het 2e district op Curaçao, met standplaats St. Jansberg.

De gouvernements-geneeskundige W. H. Winkel is eervol ontheven van de verdere waarneming der armenpraktijk in het 2de district alhier.

Aan den agent van Politie 1ste klasse L. Posner is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Draadloos Station in Suriname.

Zooals men misschien weet, bestaat er in Suriname een draadloos station van een particuliere Maatschappij, door de *Bauxiet-Company* voor een paar jaren geleden opgericht en uitsluitend in dienst van die Maatschappij. Het is eigenlijk een dubbel station. Het hoofdstation staat in de stad Paramaribo in den Cultuurtuin, het andere vele mijlen ver in het binnenland bij Moengo, waar deze My het het Bauxiet mineraal uitgraaft. Doch deze My werd het vorige jaar stop gezet.

En nu was er sprake van overname van dit station door het Hollandsch Gouvernement. Met dat doel vertrokken de Heeren Molenkamp en Roosema een paar maanden geleden van hier naar Suriname met de opdracht dit station te keuren en daarover advies uit te brengen.

De Surinaamsche bladen zijn vol lof over de prestaties van den Heer Molenkamp en over de buitengewone diensten, die dit station in die dagen ook aan den handel bewezen heeft door dat juist toevallig in die dagen de Fransche kabel weer defect was.

Oorspronkelijk was dit station te Paramaribo opgericht met een capaciteit van 5 Kilowatt met een werkkringsfeer van 300 Mijl.

Naar het schijnt haperde er bij aankomst van den Heer Molenkomp nog al het een en ander aan dit station. Er moest heel wat schoon en in orde gemaakt en opgeknapt worden, wat vooral met assistentie van den Heer Roosema, monteur van het Curaçaosche station, best van de hand ging.

Na één week tijds slaagde men er reeds in goede dag- en nachtverbinding te krijgen over het hooge bergland van Venezuela heen met Curaçao (900 mijlen), met St, Martin (± 900 mijlen), met de stations op Pto-Rico (1000 M.) St. Thomas, Martinique, Guadeloupe, Trinidad, Demerara en Fransch Cayenne.

Juist omdat in die dagen de Fransche Kabel defect raakte, kon het station zijn diensten aan den koophandel aanbieden, die er ruimschoots van geprofiteerd hebben, want honderden draadlooze telegrammen werden er in die dagen verzonden tegen een ongekend laag tarief (60 % lager dan met den franschen kabel), zoodat de kooplieden een request bij den Gouverneur indienden om het station open te houden.

De Heer Molenkamp is den 17 Januari weer via Trinidad naar Nederland vertrokken. Ook de Heer Roosema keerde 14 dagen geleden weer hier op Curaçao terug.

Het station staat nu weer geheel ter beschikking der Bauxiet-Maatschappij die zich in hoofdzaak er toe bepaalt om drie maal per dag om 8, om 11, en om 3 uur berichten te wisselen met het stationnetje op het emplacement Moengo, in het binnenland van Suriname.

Wij weten natuurlijk niet hoe of het advies zal luiden.

De vraag is nu: Zal het Gouvernement van Suriname een nieuw station oprichten of het bestaande station van de B. M. in den Cultuurtuin overnemen.

Een historische ontdekking.

Geleerden, uitgezonden door *The South-America-Archaeological Museum* van Chicago hebben onlangs in de buurt van Santa-Marta (Colombia) een vóórhistorische (dat is van lang vóór 1492) stad ontdekt.

Men beweert, dat het een der grootste en beste centrums van koophandel was der wereld. In Colombia wordt er druk over deze ontdekking gesproken, en vindt men het beschamend, dat buitenlanders beter op de hoogte zijn van de archeologie van Colombia dan de eigen landskinderen. Overigens hoort men in Colombia van nog weinig belangstelling voor deze ontdekking.

Dankbetuiging.

Van den Heer H. VAN KOL, oud lid der 1e Kamer der Staten-Generaal ontvingen wij:

Les Mandats Coloniaux et la Sociétés de Nations.

Rapport presenté à la XXe Conference interparlementaire par H. van Kol.

Loterij - Bazar.

Donderdag 25 Januari heeft de uitloting plaats gehad van de prijzen van de loterij gehouden ten bate van de R. K. Hospitalen van Bonaire en Aruba. Hieronder volgen de nummers waarop een prijs gevallen is:

Num.	Prijs	Num.	Prs.	Num.	Prijs	Num.	Prs.	Num.	Prs.
1	100	101	200	201	300	301	400	401	500
2	38	102	82	203	114	301	59	403	184
3	162	104	109	204	17	302	79	404	118
4	89	107	237	205	166	304	163	407	224
5	20	110	187	208	144	305	218	408	234
7	104	111	199	209	165	306	208	409	18
9	211	112	35	210	159	312	34	410	175
10	113	113	14	213	24	313	60	412	43
11	12	114	249	215	41	314	23	413	80
12	169	118	48	219	195	316	25	415	46
14	33	120	101	220	158	319	155	416	39
16	167	121	127	222	66	320	204	417	170
19	160	123	131	226	96	322	205	420	180
21	198	124	62	231	181	323	61	421	136
23	154	125	146	232	52	324	16	424	51
26	75	130	78	235	84	325	124	425	58
27	22	131	111	239	86	326	243	527	239
28	103	133	117	241	228	327	227	429	44
29	247	136	188	242	215	328	230	430	145
30	125	137	130	249	19	330	28	431	10
34	191	139	55	252	150	331	63	433	76
35	240	144	110	253	99	334	54	435	149
38	176	145	241	256	129	337	88	437	83
39	32	148	4	257	236	339	85	440	121
40	5	150	97	258	57	343	156	443	178
41	27	153	235	259	7	344	232	445	77
43	140	154	70	260	250	346	157	447	231
46	112	156	6	262	219	347	37	449	26
47	207	162	190	265	213	351	107	450	177
49	87	164	161	266	245	352	11	451	53
52	217	166	141	272	13	355	100	452	196
56	143	167	212	273	194	356	139	453	50
58	238	168	200	277	119	357	64	456	138
59	45	169	137	281	173	358	74	458	189
61	179	171	108	283	201	361	248	460	209
62	8	172	132	284	152	364	151	463	148
63	40	173	193	285	186	365	203	464	67
66	31	174	92	289	202	366	47	465	49
68	171	179	142	296	192	367	30	466	242
69	223	180	91	297	56	368	72	467	122
73	164	182	226	298	126	372	206	478	214
74	128	183	69			373	244	479	94
77	225	185	182			374	98	480	185
78	3	186	174			380	229	483	9
80	120	187	233			383	210	484	134
81	168	195	115			384	172	486	95
85	36	197	21			385	246	488	71
86	147	198	183			386	68	490	81
88	220					388	93	492	106
89	2					390	65	495	135
90	102					393	216	496	133
91	123					395	29	498	42
92	15					398	221	499	1
93	105					399	197		
97	222					400	111		
98	153								
99	90								
100	73								

Esther Henriquez-Elingius.
Urania van Eps.

Curaçao, 28 Januari 1923.

Politieke film.

X.

Tegenover de bewering van Lloyd George, dat de geographische ligging van Ierland ten opzichte van zijn grooten buurman een natuurlijken hinderpaal vormt voor de nationale zelfstandigheid der kleine natie, wierp de Valera de van zelf sprekende stelling op, dat het recht op vrijheid van zelfbeschikking niets heeft uit te staan met de aardrijkskundige situatie van een land; zelfs aan het gevaar, dat een sterke nabuur oplevert, ontleent het aangrenzende land geen rechtstitel om diens vrijheid te beknotten. Wat zou er op deze wijze geschiedden met de kleine naties, waarvan de aanwezigheid van defensieve krachten steeds als een dreigend gevaar kan worden afgeschilderd?

Maar ook de staategische ligging van Ierland wordt door de Valera onder het oog genomen en hij komt daarbij tot de conclusie, dat een vijandig, onderworpen Ierland voor Engeland een grooter gevaar kan opleveren dan een vrij, bevriend Ierland; immers behalve de ontzagelijke onkosten, die Britannië heeft te dragen wegens het onderhouden van een groot leger en sterke politie verspeelt het zoowel in Amerika als bij de Europeesche landen veel van zijn sympathie door de handnekkige houding, die het in dit tergende uitzonderingsgeval aanneemt.

Daarna ontzenuwt de Iersche staatsman de denkbeeldige strategische gevaren, waarop Lloyd George had gewezen. In den uitersten nood zou Ierland een leger van 400.000 man op de been kunnen brengen; maar vanwaar zou het de vloot halen onder wier dekking een beraamde landing in Engeland moest plaatsgrijpen. Leerde de oorlog niet dat de sterke Duitsche onderzeeërsvloot, die ook in de Iersche wateren opereerde, geen voldoende krachtig offensief wapen mag genoemd worden, nu de verweermiddelen zoo in deugdelijkheid toenamen?

Het „Brittania rules the waves" heeft nog niets van zijn waarheid ingeboet en eventueele duikbootbasissen werden onmiddelijk door een zwerm van jagers en vernielers ontdekt en verwoest, terwijl de luchtstrijdkrachten van Albion door een gecombineerd optreden een spoedigen vrede vermochten te forceeren.

Een vrij, onafhankelijk Ierland daarentegen zou Engeland verzekeren tegen een aanval in den rug. Terwijl het geknechte Erin de vijanden van Albion beschouwt als zijn vrienden en mogelijke bevrijders, wien het zijn land en voorraden, zijn oorlogsmateriaal en levende strijdkrachten ter beschikking stelt, zal een bevriend Ierland zijn lot verbinden aan dat van zijn grooten nabuur en met dezelfde doodsverachting en moed strijden tegen iederen indringer, wiens toeleg er op gericht is de Keltische stammen onder vreemde heerschappij te brengen.

Tegenover de opwerping van den Engelschen Minister, dat Ierland niet volkomen op eigen beenen kon staan en zichzelf regeeren, verdedigde de Valera het klare feit, dat zijn land in alle opzichten de kenmerken vertoont eener afzonderlijke natie, aan wie zelfbestuur volkomen is toevertrouwd. De oppervlakte is driemaal die van den Bondsstaat Zwitserland; het getal zijner inwoners — 4½ miljoen — overtreft dat van Noorwegen en Denemarken. Zijn belastingstelsel is gezond; in 1920 betaalde het meer dan 600 miljoen gulden aan belastingen, waardoor het alle kleinere staten van Europa de loef afstak. Een levendige handel tusschen Ierland en Engeland wees een balans aan van 3½ miljard, zoodat alleen Amerika op een hooger cijfer kon bogen, terwijl de uitvoer naar de Vereenigde Staten met reuzensprongen vooruitgaat.

Naast deze economische middelen, die een krachtig aanzien waarborgen, staat een eigen, eeuwenoude beschaving met sterk-geprononceerd nationaal karakter, terwijl een bloeiende literatuur de oude taal weer opfleurt en talrijke werken in het onuitroeibare, vloeiend Iersch verschijnen. Voegt men hierbij dat ook in de contemporaine geschiedenis het niet ontbroken heeft aan bekwame Iersche veldheeren en staatslieden met practisch doorzicht, dan ligt de vraag voor de hand welke redelijk te stellen eischen om te voldoen aan de ontvankelijkheid tot zelfbestuur aan de Iersche natie ontbreken.

***

Lloyd George wist er geen antwoord op en ziende dat met correspondeeren geen overeenstemming was te bereiken, sloeg hij een conferentie voor ten einde aan de groene tafel over de quaestie te beslissen. Doch ook hier deed zich de moeilijkheid voor, hoe de Iersche gasten zouden worden ontvangen. De Valera beduidde hem zonneklaar, dat hij het voorstel tot overleg gaarne bereid was aan te nemen, doch dat de Iersche delegatie zou verschijnen als de vertegenwoordigers van een souvereinen staat en deszelfs parlement. Natuurlijk seinde de Engelsche premier zijn „non possumus" terug, en het scheen een oogenblik dat er van praten niets zou komen. De sluwe David sprak nu over „gekozen woordvoerders" der Iersche natie en vorderde voor een conferentiëel samenzijn de voorwaarde, dat de term „vertegenwoordigers van den souvereinen staat Ierland" zou worden teruggenomen.

Hoewel de Dail Eireann met dezen voorslag minder ingenomen was, werd hij toch op aanraden van de Valera aanvaard om aldus het odium van het mislukken der conferentie niet op zich te laden, doch wel werd aan het Britsche kabinet betuigd, dat — mocht Engeland de afgevaardigden van het Parlement niet als vertegenwoordigers van een vrijen, souvereinen staat beschouwen, — het wel moest weten dat de Ieren zich wel als zoodanig erkenden en er naar zouden handelen.

De conferentie te Londen werd geaccepteerd, doch de atmosfeer bleek nog niet genoeg gezuiverd voor het voeren van practische politiek. Zoodra Lloyd George in iets wilde toegeven, stak Ulster, door James Craigh vertegenwoordigd, het hoofd op, en deze wist de Unionistische partij, den sterksten steun van Lloyd George in het Parlement, op zijn hand te krijgen. Deze politieke partij teekende verzet aan tegen de onderhandelingen met Ierland en wist in het Parlement zelfs een motie door te drijven, waarbij werd aangenomen dat „zonder goedkeuring van het Lagerhuis" geen voorstellen van Zuid-Ierland mochten gedaan worden.

Daarop werd de samenkomst verdaagd. „Regel eerst uw zaken in eigen huis" riep de Engelsche premier de vertrekkenden toe en wanneer Noord en Zuid tot eenheid van projectie zijn gekomen, valt er weer te onderhandelen. Als gevolg van deze beslissing brak toen de hevige burgeroorlog uit met de ruwste excessen als moord, brandstichting, plundering, verwoesting van gebouwen enz. Zuid-Ierland nam het op tegen het onverzoenlijke Noorden en tevens tegen de Engelsche gezagbekleeders. Dagelijks stroomde er bloed en kleurden de laaiende vlammen den Ierschen hemel purperrood.

Z. H. Paus Benedictus z. g. richtte een schrijven om hen tot eenheid aan te sporen, de veeten te vergeten en maande vooral het katholieke gedeelte van Ierland aan tot gematigheid.

Hoewel met weinig kans van slagen aanvaardden de Dail-Eireann-leden een tweede aanbod voor een conferentie met Lloyd George en Craigh. Toen ook daar bleek, dat Ulster, dat reeds uitgebreide militaire maatregelen had getroffen, zich niet bij een Iersch parlement wilde neerleggen en Sinn Fein onverwrikbaar op het punt bleef staan van een Iersche eenheid, waar binnen Ulster ook zijn onafhankelijkheid en zelfstandigheid zou verkrijgen, zette Lloyd George hen het mes op de keel, stelde een ultimatum: òf: Dominion Home Rule òf een Engelsch-Iersche oorlog. Spoedige verkiezingen in Ierland moesten aanwijzen, welk aandeel Ulster in de regeering te Dublin zou verkrijgen en beide partijen hadden zich in de toekomst in regeeringszaken te verstaan.

De scherpe toon van den Engelschen premier, de vastberadenheid, waarmede hij den knoop wilde doorhakken en de ruggesteun van het parlement, zoowel Hooger- als Lagerhuis, maakten de Iersche vertegenwoordigers gedwee en toen zij na in hun eigen land geconfereerd te hebben, te London terugkeerden, waren twee der Dail-Eireann-leden bereid te teekenen, terwijl de Valera hardnekkig bleef weigeren en zich niet bij de afgedwongen concessie wilde nederleggen.

Een rondschrijven der Iersche bisschoppen, waarin werd aangespoord om zich met het reeds verkregen resultaat tevreden te stellen en niet ten koste van veel burgerbloed het uiterste te willen afdwingen, had er veel toe bijgedragen, de gemoederen in Ierland gunstig te stemmen voor de aanvaarding van het compromis, hoezeer het ook aan billijkheid mangelde.

Bekendmaking.

De verkoop van Zilveren, Gouden en Juweelen Voorwerpen, beleend ter Spaar- en Beleenbank van 3 Januari tot en met 30 Juni 1921 onder **No. 1749 A** tot en met **No. 9327 B**, zal plaats hebben op Donderdag 8sten Februari a.s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Cur. Febr. 1923.

De Voorzitter,

18 C. S. Gorsira.